

Щербата Зоряна
асистент кафедри Міжнародних
економічних відносин
науковий керівник: Яхно Тетяна
к.е.н., доцент кафедри МЕН
Львівська комерційна академія

Порівняльний аналіз компліментарності економік України до Польщі та Китаю

The complementarity index for China, Poland and Ukraine is calculated in the article and the recommendations in order to improve relations between mention countries and Ukraine are presented. Also the forecast of complementarity index for 2008 year by the retrospective analysis is presented by author.

Україна молода, суверенна держава, яка співпрацює і має ділові та партнерські контакти з багатьма країнами світу у багатьох сферах. В наш час ця співпраця є важливою оскільки будь-яка держава не може без неї функціонувати і бути повноцінним об'єктом міжнародних відносин. Тому вибір вектору інтеграції для нашої держави – тема надзвичайно актуальна та вимагає ретельного дослідження. Метою даної статті є аналіз рівня компліментарності економічних відносин України по відношенню до Польщі та Китаю з ціллю виявлення найбільш перспективних ринків збуту українських товарів.

Термін „компліментарність” походить від французького „complimentarite”, що означає за змістом: доповненість; компліментарність; взаємодоповненість[1].

Аналізуючи компліментарність двосторонніх економічних відносин країн-партнерів, доцільно виділити три основні рівні:

- перший – макрорівень, тобто рівень компліментарності економік країн-торгівених партнерів в цілому;
- другий – мезорівень, тобто рівень, на якому компліментарними є товари різних галузей, відповідно міжгалузева компліментарність;

- третій – мікрорівень – компліментарність на основі окремого підприємства або фірми.

Для того, щоб проаналізувати компліментарність на макрорівні доцільно буде обчислити індекс компліментарності торгівлі (TCI_j). Даний індекс обчислюється за формулою 1.1:

$$TCI_j = 100 - \frac{\sum (M_{ik} - X_{ij})}{2}, \quad (1.1)$$

де X_{ij} – частка експорту i -го товару країни j ;

M_{ik} – частка товару i в загальному імпорті країни k .

Індекс компліментарності торгівлі показує наскільки структура імпорту торговельного партнера відповідає структурі експорту відповідної країни, таким чином, забезпечуючи наявність корисної інформації щодо торговельних перспектив країни.

Якщо коефіцієнт компліментарності дорівнює 100, то можна відзначити повну відповідність структури зовнішньої торгівлі обох країн, у протилежному випадку, якщо коефіцієнт дорівнює нулю, передбачається, що одна країна продає товари, що не імпортуються іншою [2, с.206].

У випадку коли в країні високий індекс компліментарності для експорту, це означає, що вона бере участь в розподілі продукції як експортер компонентів. Навпаки, коли індекс компліментарності торгівлі компонентів для імпорту більший, це показує, що ця країна є учасником розподілу виробничих процесів, як імпортер компонентів [3, с.195].

З метою здійснення порівняльного аналізу наближеності економік Польщі та Китаю для України доцільно буде обчислити індекс компліментарності із врахуванням товарної специфікації яка становить найбільшу частку у експортному еквіваленті України. За допомогою даних Міжнародного центру торгівлі представимо розрахунок індексу компліментарності за 2007 рік (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Розрахунок рівня компліментарності товарної структури зовнішньої торгівлі України та Польщі, України та Китаю на прикладі найважливіших товарних груп, що експортуються з України

Товарна група	Частка від загального обсягу імпорту Польщі (2007 р.), %	Частка від загального обсягу імпорту Китаю (2007 р.), %	Частка від загального обсягу експорту України (2007 р.), %	$\frac{ M_j^k - X_i^k }{2}$ Польща	$\frac{ M_j^k - X_i^k }{2}$ Китай
72 чорні метали	4,2844	2,5315	34,0163	12,7238	14,4767
27 енергетичні матеріали; нафта	10,3614	11,2575	6,6554	7,0337	7,9298
73 вироби з чорних металів	2,8591	0,8774	6,1552	0,2185	2,2002
84 механічні пристрої	13,7642	13,7875	5,347	11,0907	11,114
10 зернові культури	0,19	0,1037	3,5297	1,57485	1,66115
85 електричні машини	11,3842	27,666	3,3335	9,71745	25,99925
28 продукти неорганічної хімії	0,5273	0,7943	2,8322	0,8888	0,6218
86 шляхове обладнання	0,1283	0,1524	2,7809	1,26215	1,23805
31 добрива	0,2729	0,3139	2,6029	1,02855	0,98755
15 Жири та олії	0,3477	0,4953	2,5318	0,9182	0,7706
26 руди, шлаки та зола	0,6392	4,0639	2,3779	0,54975	2,87495
29 органічні хімічні сполуки	1,68	3,7727	1,6407	0,85965	2,95235
44 деревина і вироби з деревини	0,9387	0,8162	1,5712	0,1531	0,0306
87 наземні транспортні засоби	9,0256	2,1545	1,5304	8,2604	1,3893
39 полімерні матеріали	5,6808	4,7801	1,4717	4,94495	4,04425
62 одяг текстильний	0,5958	0,1097	1,4429	0,12565	0,61175
48 папір та картон	2,3449	0,5326	1,3449	1,67245	0,13985
22 алкогольні і безалкогольні напої	0,281	0,074	1,0873	0,26265	0,46965
25 сіль, сірка, штукатурні матеріали	0,3542	0,2874	1,058	0,1748	0,2416
76 алюміній і вироби з алюмінію	1,9306	0,7826	1,0566	1,4023	0,2543
99 товари не повсякденного використання	3,7821	0,2564	1,0441	3,26005	0,26565
04 молоко та молочні продукти, яйця	0,1613	0,0714	0,8871	0,28225	0,37215
12 насіння і плоди олійних рослин	0,1787	1,0256	0,8194	0,231	0,6159
74 мідь і вироби з міді	0,8847	2,1715	0,7888	0,4903	1,7771
Всього				69,126	83,0385

За: [4].

$$TCI_j \text{ (індекс компліментарності) для Польщі} = 100 - \sum \frac{|M_j^k - X_i^k|}{2} = 100 - 69,126 = 30,87$$

$$TCI_j \text{ (індекс компліментарності) для Китаю} = 100 - \sum \frac{|M_j^k - X_i^k|}{2} = 100 - 83,04 = 16,96$$

Отримані розрахунки, дозволили зробити висновок про те, що економічні системи України та Польщі є компліментарні на 30,87 %, а України та Китаю – на 16,96%. Для ілюстрації процесу розрахунку в роботі виведено товарні групи, що займають найбільшу частку експорту України.

Результати розрахунку індексу компліментарності за період з 2003 по 2007 рр. представлені на рисунку 1.1.

Рис. 1.1. Динаміка індексу компліментарності для України та Польщі та України та Китаю за 2003 – 2007 рр.

За: [4].

Отже, результати дослідження показали, що індекс компліментарності для Польщі дещо перевищує аналогічний індекс для Китаю. Наприклад, у 2007 році даний індекс для України та Польщі майже у двічі перевищував показник для України та Китаю, що наводить на думку про більш стратегічніші відносини України з Польщею ніж із Китаєм.

Для дослідження прогностичного значення індексу компліментарності на 2008 рік необхідно здійснити ретроспективний аналіз. Даний аналіз дає змогу не тільки отримати прогноз певного показника, але й оцінити відхилення від лінії рівноважного значення (табл. 1.2 та табл. 1.3 (циклічні зміни)).

Таблиця 1.2

Прогнозне значення індексу компліментарності між Україною та Китаєм у 2008р.

Роки	циклічні зміни	індекс компліментарності	тренд
2003	-3,26	28,00	31,26
2004	0,25	29,00	28,75
2005	4,80	31,00	26,20
2006	0,41	24,01	23,59
2007	0,06	21,00	20,94
2008*	-2,26	16,01	18,27

За: [4].

Отже, згідно результатів ретроспективного аналізу можна зробити висновок, що індекс компліментарності між Україною та Китаєм у 2008 році дещо зменшиться у порівнянні із 2007 роком і досягне позначки 16 (рис. 1.2).

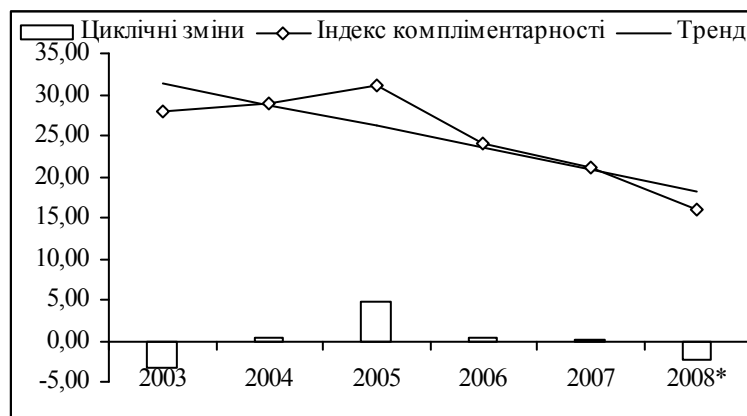

Рис. 1.2. Трендове значення індексу компліментарності для України та Китаю

За: [4].

Дані рисунку 1.2 показують, що в 2003 році індекс компліментарності між Україною та Китаєм був нижчим рівноважної лінії тренду, проте в період з 2004 по 2006 роки даний показник має завищене значення, тобто перебуває вище лінії тренду, на відміну у 2007 році індекс перебуває у межах рівноважного значення, про що не можна сказати у прогнозованому 2008 році, де індекс компліментарності має тенденцію до спадання.

Прогнозне значення індексу компліментарності між Україною та Польщею має тенденцію до спадання (табл. 1.3 та рис. 1.3).

Таблиця 1.3

Прогнозне значення індексу компліментарності між Україною та Польщею у 2008 році

Роки	тренд	індекс компліментарності	циклічні зміни
2003	36,00	37,58	-1,58
2004	36,00	36,31	-0,31
2005	38,00	35,03	2,97
2006	34,00	33,71	0,30
2007	32,00	32,37	-0,36
2008*	30,00	31,01	-1,01

За: [4].

Результати ретроспективного аналізу показують, що у 2008 році індекс компліментарності між Україною та Польщею зменшиться у порівнянні із 2007 роком і становитиме 31.

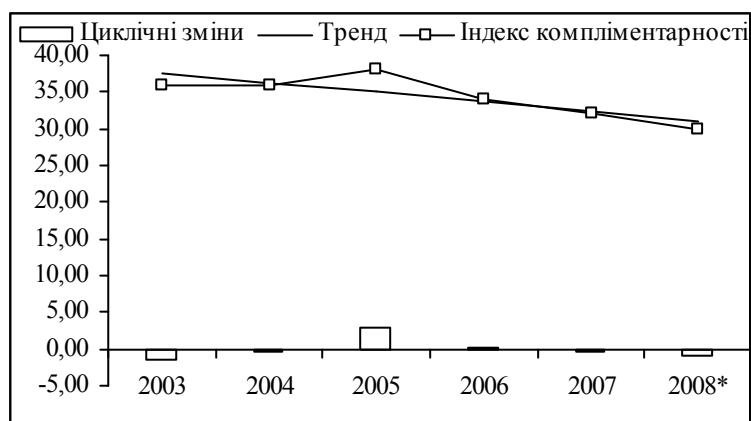

Рис. 1.3. Трендове значення індексу компліментарності для України та Польщі

За: [4].

Таким чином, результати ретроспективного аналізу показали, що індекс компліментарності між Україною та Польщею у 2008 році має тенденцію до спадання, що було відмічено у 2003 році, оскільки даний показник перебував нижче лінії рівноважного значення. У період з 2005 по 2006 роки спостерігається перевищення індексу компліментарності лінії рівноважного значення, а вже у 2007 році даний показник досягає рівноваги.

Отже, результати дослідження показали, що Україна, як стратегічний партнер більш наближена до економічної системи Польщі ніж Китаю, про це свідчать результати розрахунку індексу компліментарності для зазначених країн.

Список використаних джерел:

1. Англо-французько-німецько-польсько-український словник, укладений „Лабораторією наукового перекладу” та Центром європейського та порівняльного права при Міністерстві юстиції України. Електронний ресурс: www.pereklad.kiev.ua/seminars/EUslovnyk.htm.
2. Yin, Jason Z. Competition and Complementarity: An Assessment of Sino-South Korean Economic Relations, -1999 - pp. 205-224.
3. Yin, Jason Z. Analysis of China's trade complementarity// Low and Policy in International Business. Vol. 30(2), Washington (winter):pp. 193-229.
4. Офіційний сайт Міжнародного центру торгівлі: <http://www.intracen.org>

